

การสำรวจสถานะองค์ความรู้ของปัจจัยสาเหตุและ
มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน:
ช่องว่างองค์ความรู้สำหรับการวิจัยในอนาคต
An Investigation of the Stage of Knowledge
on Factors and the Prevention of Drug Problems
in the Youth: The Knowledge Gap
for the Future Research

อารดา คุเจริญ¹
Arada Kucharean

Received: February 28, 2021

Revised: May 27, 2021

Accepted: June 6, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการสำรวจสถานะองค์ความรู้ (State of art) ของปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติด และ มาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์ช่องว่างขององค์ความรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานในอนาคต การสำรวจสถานะองค์ความรู้ได้นำไปสู่การค้นพบว่า ช่องว่างขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้แก่ 1) ปัจจัยครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร “ความรุนแรงภายในครอบครัว” “การถูกละเมิดทางเพศ” “การยอมรับของผู้ปกครอง” “การสนับสนุนจากผู้ปกครอง” 2) ปัจจัยทางจิตวิทยา ประกอบ

---

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้วยตัวแปร “ความฉลาดทางอารมณ์” “การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม” “การมีวินัยในตนเอง” “การรู้จักตนเอง” และ การรู้สึกดีต่อผู้อื่น

3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปร “อัตราการจ้างงาน” “อัตราเงินเฟ้อ” “ผลผลิตมวลรวม” “รายได้ประชาชาติ” 4) ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวแปร “ระดับความเข้มแข็งของชุมชน” “สภาพเศรษฐกิจของชุมชน” “ทัศนคติต่อยาเสพติดของคนในชุมชน” 5) ปัจจัยสื่ออินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยประเด็น “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติด” “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อละประเภทต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน” และ “การศึกษารูปแบบการสื่อสารในการซื้อขายยาเสพติดผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์” สำหรับช่องว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่

- 1) มาตรการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2) มาตรการที่ใช้ครอบครัวเป็นฐาน
- และ 3) มาตรการที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์

ซึ่งนักวิจัยสามารถศึกษามาตรการดังกล่าว เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในอนาคต

คำสำคัญ: ยาเสพติด ปัญหายาเสพติด สาเหตุของปัญหายาเสพติด การป้องกันปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติด

Abstract

This article describes an investigation of the state of knowledge on factors and the prevention of drug problems in the youth. The aim of this article is to synthesize the knowledge gap which will be beneficial to the future studies. The results showed that the knowledge gap concerning factors of drug problems in the youth consisted of 1) family factors including family violence, sexual abuse, parental acceptance, and parental support 2) psychological factors including emotional intelligence, sense of belonging, self-discipline, self-realization, and inferiority feelings 3) economic factors including employment rates, inflation rate, gross domestic product (GDP), and national income (NI) 4) environmental factors including community strength, community economy, and community attitudes toward drug use, and 5) the internet and social network factors including risky online behaviors of the youth in relation to drug addiction, the influence of social media on youth drug addiction, and buying and selling drugs on the internet and social media. The results also revealed that the knowledge gap concerning the prevention of drug problems in the youth consisted of 1) school-based prevention 2) family-based prevention, and 3) internet-based/ social media-based prevention. The findings are beneficial for other researchers in filling the knowledge gap concerning the prevention of drug problems in the youth in the future.

Keywords: Drugs, Drug Problems, Factors of Drug Problems, The Prevention of Drug Problems, Solutions of Drug Problems

บทนำ

ยาเสพติด (Drug) หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดย รับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วส่งผลต่อร่างกายและจิตใจอย่างสำคัญ เช่น มีความต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ เกิดอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา ส่งผลให้สุขภาพโดยทั่วไปทรุดโทรมลง แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562) ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสุขภาพอนามัย สังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลก ยิ่งไปกว่านั้นจากรายงานของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Office on Drug and Crime: UNODC) แสดงว่าจำนวนผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นทั้งในเชิงจำนวนและสัดส่วนของประชากรโลกที่ใช้ยาเสพติด จากที่มีการประมาณว่าในปี ค.ศ. 2009 มีผู้ใช้ยาเสพติด 210 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของประชากรโลกที่มีอายุระหว่าง 15-64 ปี และได้เพิ่มขึ้นเป็น 269 ล้านคน หรือร้อยละ 5.3 ของประชากร ในปี ค.ศ. 2018 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562) ยิ่งไปกว่านั้น ผลการสำรวจการใช้ยาเสพติดและทัศนคติของวัยรุ่นต่อการใช้สารเสพติดในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 2017 พบว่า มีจำนวนวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดที่มีอายุระหว่าง 12-29 ปีจำนวนถึง 10 ล้านคน ที่ต้องการการบำบัดรักษา (UNODC, 2019)

การที่ประชากรของโลกติดยาเสพติดได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น ด้านสุขภาพ ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการบำบัดรักษา ปัญหาด้านอุบัติเหตุ และปัญหาอาชญากรรม ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีภาระงานเพิ่มขึ้นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึง

ทำให้ประเทศต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพไปเนื่องจากผู้ที่ติดยาเสพติดจะขาดสติสัมปชัญญะ และขาดสมรรถภาพในการทำงานหรือประกอบอาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่ประชากรของโลกติดยาเสพติดมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั่วโลก ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (สัญญา ชันธนินม, 2553) ดังนั้นการแพร่กระจายของยาเสพติดจึงเป็นปัญหาที่ทุกประเทศให้ความสำคัญและต้องการแก้ไข

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบกับปัญหายาเสพติดมาเป็นเวลานาน และ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด ดังนั้นจึงมีทั้งแหล่งผลิต เป็นทางผ่าน และมีแหล่งค้ายาเสพติดด้วย โดยมีตัวยาลึกที่ประสบปัญหาคือ ผีนุ เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า สารระเหย โคเคน เอ็กซ์ตาซี และสารเสพติดประเภทวัตถุออกฤทธิ์บางชนิด (นุชสา อินทจักร และสมเดช พินิจสุนทร, 2560) ทั้งนี้พบว่าจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี มีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 5,666 คน ในปี พ.ศ.2558 เป็น 6,199 คน ในปี พ.ศ. 2561 (สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี, 2562) ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่าเกือบร้อยละ 50 ของผู้ที่เข้ารับการบำบัดในสถาบันดังกล่าวเป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 24 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปัญหานั้นเกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศ ดังนั้นจึงมีนักวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสนใจทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการติดยาเสพติด และ วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

บทความนี้เป็นการสำรวจสถานะองค์ความรู้ (State of art) เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุของการติดยาเสพติด และ มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน โดยใช้การทบทวนอย่างเป็นระบบ

(Systematic review) จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และวารสารวิชาการของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2553-2563 จำนวน 47 ฉบับ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ช่องว่างขององค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสาเหตุของการติดยาเสพติด และ มาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ซึ่งนักวิจัยในประเทศไทย สามารถนำไปศึกษาเพื่อช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสำรวจสถานะองค์ความรู้ ปัจจัยสาเหตุของการติดยาเสพติด ในกลุ่มวัยรุ่น

การทบทวนเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุของปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และ ระดับประเทศ ตั้งแต่ปีค.ศ. 2010-2020 (พ.ศ. 2553-2563) โดยใช้คำสืบค้นคือ Factor affecting drug abuse, Risk factors of drug abuse, Risk factors of addiction, Drug abused, Substance abused, ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด, ยาเสพติด, พฤติกรรมการติดยาเสพติด, จำนวน 25 ฉบับ ได้แสดงว่าปัจจัยสาเหตุของการติดยาเสพติดในเยาวชนสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. ปัจจัยด้านครอบครัว ตัวแปรด้านครอบครัวที่มีผู้สนใจศึกษา ได้แก่ “ปัญหาภายในครอบครัว” “ประสบการณ์ที่เจ็บปวดจากครอบครัว” “การหย่าร้างของพ่อแม่” “การว่างงาน” “การสูญเสียสิทธิ์ในการเลี้ยงดูบุตร” “การสูญเสียบิดาหรือมารดา” “การถูกใช้ความรุนแรง” “การถูกละเมิดทางเพศ” “การสนับสนุนจากผู้ปกครอง” “การอบรมเลี้ยงดู” “ลักษณะของการปฏิเสธ” “การไม่ใส่ใจต่อบุตรหลาน” “การยอมรับของผู้ปกครอง” “ความขัดแย้งในครอบครัว” “การเลี้ยงดูในวัยเด็ก” และ “สัมพันธภาพในครอบครัว” รวบรวมจากงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยครอบครัวต่อการติดยาเสพติด

ของเยาวชนจำนวน 7 ฉบับ เป็นงานวิจัยต่างประเทศ 5 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศ 2 ฉบับ ดังนี้ Scherbaum & Specka (2008) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุของการเสพติดกัญชาในวัยรุ่น พบว่า พฤติกรรมการเสพติดกัญชาสามารถพยากรณ์ได้จากปัจจัยด้านจิตวิทยา ความสัมพันธ์กับเพื่อน การให้การสนับสนุนของสังคม และ ปัญหาภายในครอบครัว ในขณะที่ Schäfer (2011) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวต่อการเสพติดแอลกอฮอล์และยาเสพติดอื่นๆ ของเยาวชนในประเทศนิวซีแลนด์ และพบว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ที่เจ็บปวดมาจากครอบครัว Zimic & Jukic (2012) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงของครอบครัวที่ส่งผลต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน และสรุปว่าการแยกกับบิดามารดาก่อนอายุ 7 ขวบ ประสบการณ์การหย่ากัน หรือการสูญเสียบิดาหรือมารดา การถูกใช้ความรุนแรง การถูกละเมิดทางเพศ การให้การสนับสนุนจากผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ในขณะที่ Ahmed & Hossain (2015) ศึกษาความสัมพันธ์ของการไม่ได้รับการดูแล และความอ่อนไหวต่อการติดยาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่สลัมอการ์กาว์ และ สลัมดาบอร์ เมืองธากา ประเทศบังคลาเทศ พบว่า เยาวชนที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจากบิดามารดา จะอ่อนไหวต่อการติดยาเสพติดมากกว่าเยาวชนที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่เป็นอย่างดี ซึ่งสาเหตุของการที่เยาวชนไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีจากบิดามารดามีสาเหตุมาจาก รายได้ที่ไม่เพียงพอของครอบครัว การไม่มีงานทำของผู้ปกครอง สุขภาพของบิดามารดา และการขาดการให้คำปรึกษาที่ดี นอกจากนี้ Sharma (2016) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของนักเรียน ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในแคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดีย และพบว่า ครอบครัวของกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติดจะมีลักษณะของการปฏิเสธ การไม่ใส่ใจต่อบุตรหลาน ในระดับสูงกว่าครอบครัวของเยาวชนกลุ่มที่ไม่ได้ติดยาเสพติด ในทางกลับกัน มีการให้การสนับสนุน และการยอมรับบุตรธิดาต่ำกว่า ครอบครัวของเยาวชนกลุ่มที่ไม่ได้ติดยาเสพติด สำหรับการศึกษานี้ในประเทศไทย วราภรณ์ มั่งคั่ง,

จินตนา วัชรสินธุ์ และวรรณิ เตียววิศเรศ (2559) ศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลของปัจจัยครอบครัวต่อการใช้จ่ายยาเสพติดของวัยรุ่นชายอายุระหว่าง 15 - 19 ปี ผลการศึกษาแสดงว่า ความขัดแย้งในครอบครัว มีอิทธิพลและสามารถทำนายการใช้จ่ายยาเสพติดของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ กัญญา ภูระหงษ์ (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพติดของ ผู้ติดยาเสพติดในเขตจังหวัดปทุมธานี และสรุปว่า การเลี้ยงดูในวัยเด็ก และสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระดับการเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ตัวแปรด้านเศรษฐกิจที่มีผู้สนใจศึกษา ได้แก่ “สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ” “ปัญหาการว่างงาน” “ถดถอยของสภาพเศรษฐกิจ” โดยรวบรวมจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อการติดยาเสพติดของเยาวชนจำนวน 3 ฉบับ เป็นงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 2 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศจำนวน 1 ฉบับ ดังนี้ Catalano, et., al. (2011) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเศรษฐกิจต่อสุขภาพของเยาวชนโดยใช้การทบทวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติจำนวน 46 ฉบับและ พบว่า สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ปัญหาการว่างงาน ส่งผลต่อสุขภาพจิต และทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดเพิ่ม และเสพยามากขึ้น Nagelhout, et al. (2017) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชนที่เผยแพร่ระหว่างปี ค.ศ. 1990 - 2015 ผลการศึกษาพบว่า การถดถอยของสภาพเศรษฐกิจ และการว่างงานส่งผลทำให้ความเครียด และพฤติกรรมการใช้จ่ายยาเสพติดเพิ่มขึ้น สำหรับการศึกษานี้ในประเทศไทย วิโรจน์ แยมปราศัย (2554) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติด: กรณีศึกษาพัฒนาสถานหญิงจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า นอกเหนือจากปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยทางสังคมแล้ว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติด

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผู้สนใจศึกษา ได้แก่ “ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน” “การสนับสนุนของสังคม” “ประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในชุมชน” “อิทธิพลของเพื่อนที่ร่วมพักอาศัย” “ความต้องการอยากให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่ม” “การมีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว” “บ้านอยู่ในแหล่งที่มีกลุ่มผู้ติดยาเสพติด แหล่งจำหน่ายยาเสพติด” “ได้รับการชักชวนจากเพื่อนที่เคยเสพติดด้วยกัน” “ครอบครัวและสังคมในชุมชนไม่ยอมรับ” รวบรวมจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการติดยาเสพติดจำนวน 5 ฉบับ เป็นงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 3 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้ Scherbaum & Specka (2008) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพติดกัญชา ผลการศึกษาแสดงว่า การเสพติดกัญชาในระยะยาวสามารถพยากรณ์ได้จากปัจจัยจิตวิทยาสังคม เช่น ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และการสนับสนุนของสังคม ฯลฯ Nomura, Hurd & Pilowsky (2012) ศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงในการติดยาเสพติดของเยาวชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรงพบว่า การที่เยาวชนได้รับรู้/มีประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในชุมชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน ในขณะที่ Tylera, et.al. (2018) ศึกษาถึงอิทธิพลของเพื่อนที่ร่วมพักอาศัยต่อทัศนคติและพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ทัศนคติ และพฤติกรรมการดื่มสุราของเพื่อนที่ร่วมพักอาศัย มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราของนักศึกษาสำหรับการศึกษาในประเทศไทย ณิชธร ปุณณะปัญญา (2558) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและศึกษาถึงแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความต้องการอยากให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น กัญญา ภูระหงษ์ (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดซ้ำของผู้ติดยาเสพติดที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน

เขตจังหวัดปทุมธานีที่เข้ารับการรักษาในสถาบันจิตเวช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว บ้านอยู่ในแหล่งที่มีกลุ่มผู้ติดยาเสพติด แหล่งจำหน่ายยาเสพติด ได้รับการชักชวนจากเพื่อนที่เคยเสพติดด้วยกัน ครอบครัวและสังคมในชุมชนไม่ยอมรับ มีความสัมพันธ์กับระดับการเสพยาเสพติดซ้ำ

4. ปัจจัยด้านจิตวิทยา สำหรับตัวแปรด้านจิตวิทยาที่มีผู้สนใจศึกษา ประกอบด้วย “ความเครียด” “ความซึมเศร้า” “การเห็นคุณค่าในตนเอง” “ทัศนคติ” และ “แรงจูงใจ” ซึ่งได้รวบรวมจากงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่อการติดยาเสพติดของเยาวชนจำนวน 7 ฉบับเป็นงานวิจัยต่างประเทศ 5 ฉบับ งานวิจัยในประเทศ 2 ฉบับ ดังนี้ Enoch (2011) ศึกษาอิทธิพลของความเครียด กับพฤติกรรม การติดแอลกอฮอล์ และ ยาเสพติดของเยาวชน โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี ค.ศ. 2000-2010 จำนวน 40 ฉบับ พบว่า วัยรุ่นที่ติดแอลกอฮอล์/ ยาเสพติด ส่วนใหญ่เคยมีความเครียดในช่วงวัยเด็ก Fang, Barnes-Ceeney & Schinke (2011) ได้ศึกษา ผลกระทบของปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางครอบครัวต่อพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นสตรีเชื้อสายอเมริกันเอเชีย ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีปัญหา ความเครียดและความซึมเศร้า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติดของวัยรุ่น Ruisoto & Contador (2019) ศึกษาบทบาทของความเครียดต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน ผลการศึกษาแสดงว่าความเครียดมีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน Venderhur, Kristensen & Timko (2019) พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านจิตวิทยามีผลทางตรงต่อพฤติกรรม การใช้ยาเสพติด โดยปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การใช้ยาเสพติดผ่านปัจจัยด้านจิตวิทยา Voisin, Kim, Bassett & Marotta (2020) ศึกษาผลของปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของกลุ่มวัยรุ่น

พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านจิตวิทยามีผลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด ในขณะที่การศึกษาในประเทศไทย นนทรี สัจจาธรรม (2556) พบว่า ทักษะคติและแรงจูงใจ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ได้และการศึกษาเรื่องโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวสำหรับเยาวชน 10-14 ปี พบว่า ทักษะคติเชิงลบมีผลต่อการลดใช้สารเสพติดในวัยรุ่นได้ยิ่งไปกว่านั้น บุรฉัตร จันทรแดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มแม่น้ำโขงและพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชายแดนลุ่มแม่น้ำโขงได้แก่ ปัจจัยสังคม ปัจจัยสถานการณ์ และปัจจัยจิตวิทยา

5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีผู้สนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ “การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต” “การเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์จากเพื่อนที่ดื่มสุรา/ติดยาเสพติด” เป็นต้น โดยรวบรวมได้จากงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 2 ฉบับและงานวิจัยในประเทศ 1 ฉบับ ดังนี้ Ismail, Affandy, Basir & Ahmad (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น และพบว่าในยุคปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีผลทั้ง ทางด้านบวกและด้านลบต่อการใช้ยาเสพติดโดยที่อินเทอร์เน็ตอาจถูกใช้ในการส่งเสริมการใช้ยาเสพติด ในขณะที่เดียวกันก็อาจใช้ในการเผยแพร่การป้องกันการใช้ยาเสพติดอีกด้วย Costello & Ramo (2017) ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นกับเพื่อนที่ดื่มสุราพบว่า การที่วัยรุ่นเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์จากเพื่อนที่ดื่มสุรามีอิทธิพลต่อการดื่มสุราของวัยรุ่น สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยนั้น ศิริลักษณ์ ปัญญา และเสาวลักษณ์ ทางแจ้ง (2563) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชน สังคมไทยยุค 4.0 พบว่า เยาวชน

ที่เคยกระทำผิด เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดหากขาดความรักความเอาใจใส่ จากครอบครัวและการยอมรับจากสังคมจะทำให้เกิดความ โดดเดี่ยว ส่งผลให้ กลับไปคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการคบหาสมาคมเพื่อน ใหม่หรือเพื่อนจากสถานพินิจ โดยการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางโลกออนไลน์ ที่ง่ายต่อการยั่วยุให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในการซื้อขายสารเสพติด

การสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

จากการสืบค้นงานวิจัยต่างประเทศ และในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนในช่วงปี ค.ศ. 2010-2020 จำนวน 25 ฉบับ วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ช่องว่างองค์ความรู้ เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการต่อยอดองค์ความรู้สำหรับการวิจัยในอนาคตนั้น พบว่า ผู้วิจัยจำนวน 7 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28 ให้ความสนใจ “ปัจจัยครอบครัว” เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตของปัจเจกบุคคล เป็นหน่วยสำคัญของสังคมที่ทำหน้าที่ให้กำเนิด เลี้ยงดู และหล่อหลอม บุคลิกลักษณะ คุณสมบัติ และ เอกลักษณ์ของปัจเจกบุคคล และเป็นเสมือนเกราะปกป้องเยาวชนจากพิษภัยต่าง ๆ จากสังคม รวมถึงพิษภัยจากยาเสพติดด้วย ในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวมีปัญหา ย่อมส่งผลให้เยาวชนมีความเสี่ยง ต่อการเสพยาเสพติด โดยตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยครอบครัวที่มีผู้ทำการศึกษา ได้แก่ “ปัญหาภายในครอบครัว” “ประสบการณ์ที่เจ็บปวดจากครอบครัว” “การหย่าร้างของพ่อแม่” “การว่างงาน” “การสูญเสียสิทธิในการเลี้ยงดูบุตร” “การสูญเสียบิดาหรือมารดา” “การถูกใช้ความรุนแรง” “การถูกละเมิดทางเพศ” “การสนับสนุนจากผู้ปกครอง” “การอบรมเลี้ยงดู” “การปฏิเสธความต้องการของบุตรหลาน” “การยอมรับบุตรหลาน” “การไม่ใส่ใจต่อบุตรหลาน” “ความขัดแย้งในครอบครัว” “การเลี้ยงดูในวัยเด็ก” และ “สัมพันธภาพ

ในครอบครัว” ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชน พบว่า ตัวแปรในกลุ่มปัจจัยครอบครัวที่ยังไม่มีการนำมาทำการศึกษาในบริบทของประเทศไทยประกอบด้วย “การถูกใช้ความรุนแรง” “การถูกละเมิดทางเพศ” “การยอมรับบุตรหลาน” “การสนับสนุนจากผู้ปกครอง” เป็นต้น ดังนั้น นักวิจัยในประเทศไทยสามารถนำตัวแปรดังกล่าวมาต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของวัยรุ่นในประเทศไทยได้ในอนาคต

ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนที่มีผู้ให้ความสนใจมาก เช่นเดียวกันคือปัจจัยทางด้านจิตวิทยา โดยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าว 7 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28 พบว่าตัวแปรทางด้านจิตวิทยาที่มีผู้ทำการศึกษาได้แก่ “ความเครียด” “ความซึมเศร้า” “การเห็นคุณค่าในตนเอง” “ทัศนคติ” และ “แรงจูงใจ” ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนพบว่าจำนวนงานวิจัยในประเทศไทยที่นำตัวแปรทางด้านจิตวิทยายังมีอยู่น้อยและไม่ครอบคลุมตัวแปรที่มีความน่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย “ความฉลาดทางอารมณ์” (Emotional intelligence) “การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม” (Sense of belonging) “การมีวินัยในตนเอง” (Self-discipline) “การรู้จักตนเอง” (Self-realization) และ “การรู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น” (Sense of inferiority) เป็นต้น จากช่องว่างองค์ความรู้ดังกล่าว นักวิจัยในประเทศไทยสามารถนำตัวแปรจิตวิทยาดังกล่าวมาศึกษาในฐานะเป็นปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของวัยรุ่นในประเทศไทยได้ในอนาคต

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีนักวิจัยให้ความสนใจทำการศึกษามาก รองลงมาจาก ปัจจัยครอบครัว และ ปัจจัยจิตวิทยา มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวจำนวน 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 20 โดยมีตัวแปรที่ผู้ศึกษาได้แก่ “ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน” และ “การสนับสนุนของสังคม” “ประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในชุมชน” “อิทธิพลของเพื่อน

ที่ร่วมพักอาศัย” “ความต้องการอยากให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่ม” “ชุมชนมีกลุ่มผู้ติดยาเสพติด/แหล่งจำหน่ายยาเสพติด” “การชักชวนจากเพื่อนที่เคยเสพติดด้วยกัน” “การไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและชุมชน” จากการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนพบว่า ตัวแปรในปัจจัยสิ่งแวดล้อมยังมีที่ยังไม่มีผู้ศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ “ระดับความเข้มแข็งของชุมชน” “สภาพเศรษฐกิจของชุมชน” “ทัศนคติต่อยาเสพติดของคนในชุมชน” เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจขยายการศึกษาให้ครอบคลุมไปถึงปัจจัยสาเหตุการเสพติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชน

ในขณะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ยังมีนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจในฐานะเป็นปัจจัยสาเหตุไม่มากนัก มีจำนวน 3 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 1.2 ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนพบว่า ตัวแปรในปัจจัยเศรษฐกิจที่ศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นตัวแปรเศรษฐกิจเชิงจุลภาค ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับชีวิตของเยาวชน ประกอบด้วย รายได้ และหนี้สินของครอบครัว ในขณะที่ยังไม่พบงานวิจัยที่ทำการศึกษัตัวแปรเศรษฐกิจเชิงมหภาค อาทิเช่น อัตราการจ้างงาน อัตราเงินเพื่อผลผลิตมวลรวม รายได้ประชาชาติ ฯลฯ ในฐานะเป็นปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชน ดังนั้น นักวิจัยในประเทศไทยสามารถนำตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเศรษฐกิจเชิงมหภาคกับการติดยาเสพติดของเยาวชนได้ในอนาคต

ในส่วนของปัจจัยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชนพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ต่อการติดยาเสพติดของเยาวชนจำนวน 3 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 1.2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยในประเทศ ทั้งที่ในปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์ได้ทวีความสำคัญในฐานะของสื่อที่สามารถเข้าถึงและครอบคลุมประชากรจำนวนมาก ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันพบว่าการซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก

(Facebook) และ ไลน์ (Line) เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยสาเหตุด้านเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ จึงถือเป็นช่องว่างทางองค์ความรู้ ในส่วนของปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดของเยาวชน ซึ่งควรมีพัฒนาการ ไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเติมเต็ม ช่องว่างทางองค์ความรู้ดังกล่าว จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับอิทธิพลของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการวางนโยบายและกลยุทธ์การป้องกัน และควบคุมการแพร่กระจายของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้สนใจอาจทำการศึกษา “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชน ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงการติดยาเสพติด” “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์แต่ละ ประเภทต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน” หรือศึกษา “รูปแบบการสื่อสาร ในการซื้อขายยาเสพติดผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์” เป็นต้น

การสำรวจสถานะองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

ผลการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเยาวชน จากงานวิจัยที่ลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และ ในประเทศไทยตั้งแต่ปีค.ศ. 2010-2020 (พ.ศ. 2553-2563) โดยใช้คำสืบค้น Drug abuse prevention and control, Substance abuse and control, การป้องกันปัญหายาเสพติด, การแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 22 ฉบับ สามารถจัดตัวแปรที่มีผู้ทำการศึกษาออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Drug abuse Prevention and Control) มีผู้สนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจำนวน 7 ฉบับเป็นงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 5 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศ 2 ฉบับดังนี้ Wu, Detels, Zhang, Li & Li (2002) ศึกษา

เกี่ยวกับโครงการป้องกันและควบคุมยาเสพติดของชุมชนยูนนาน (Yunnan) ประเทศจีน ภายหลังจากการดำเนินการโครงการดังกล่าว พบว่า การเสพยาเสพติดในชุมชนลดลงมากกว่าเท่า และพบว่าการเสพยาเสพติดลดลงมากที่สุดในกลุ่มเพศชายอายุ 15-19 ปี Clough & Jones (2004) ศึกษาเกี่ยวกับการนโยบายของภาครัฐเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอุปทาน และการจำหน่ายสมุนไพรรากวา (Kava) ในเขตตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย ผลการศึกษาพบว่านโยบายดังกล่าวต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการบริโภคสมุนไพรรากวาต่อคนในชุมชน ยิ่งไปกว่านั้นต้องคำนึงถึงการมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้มีการบัญญัติกฎระเบียบในการควบคุมการจำหน่ายสมุนไพรรากวาที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนด้วย Sharma (2004) ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมของชุมชนเพื่อการป้องกันและควบคุมการเสพยาเสพติดแอลกอฮอล์และ ยาเสพติด พบว่า ชุมชนควรมีการจัดตั้งเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ เพื่อระดมความรู้ความสามารถในการป้องกันและควบคุมการเสพยาเสพติดแอลกอฮอล์และ ยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานขึ้น Gripenberg, Wallin, & Andréasson (2007) ศึกษาการป้องกันและควบคุมการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดโดยการจัดตั้งโครงการป้องกันการติดยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน Marsiglia, Stephanie, Robbins & Nagoshi (2019) ประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการติดยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยศึกษาในชุมชนชาวเม็กซิกัน ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการติดยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นโดยใช้การบูรณาการร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมและการใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง สำหรับการศึกษาในประเทศไทย สุนทร ปัญญาพงษ์, อัญชลี ชัยศรี และเกศสุดา โภคานิตย์ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการปัญหาเสพยาเสพติดจังหวัดชัยภูมิ โดยนำแนวทางการปรับใช้ศักยภาพชุมชนทั้งในระดับชาวบ้าน ระดับแกนนำ ผ่านการสำรวจปัญหาเสพยาเสพติดด้วยวิธีการประชุมประชาคม

จำแนกกลุ่มเสี่ยงและเฝ้าสังเกตพฤติกรรม ในขณะเดียวกันนั้นก็ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรมมาสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน รุ่งทิวา ใจจา (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพแกนนำในการให้คำปรึกษาปัญหายาเสพติดเบื้องต้นในชุมชน และพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแกนนำในการให้คำปรึกษาปัญหายาเสพติดเบื้องต้นในชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทัศนคติปัจจัยด้านทักษะ และปัจจัยด้านการรับรู้บทบาทการเป็นที่ปรึกษา

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Drug abuse Prevention and Control) จากการวิเคราะห์งานวิจัยต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดจำนวน 6 ฉบับเป็นงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 4 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้ Patterson, et al. (2010) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการป้องกันการเสพติดแอลกอฮอล์ ยาสูบ และยาเสพติดของเยาวชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในประเทศสหรัฐอเมริกา Calkins, Pacula, Paddock & Chiesa (2004) ประเมินโครงการป้องกันยาเสพติดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผลประโยชน์ทางสังคม (Social benefit) ที่ได้จากการลดการใช้ยาเสพติดมีค่าสูงกว่าต้นทุนที่ใช้ในการจัดโครงการ Cuijpers, Jonkers, Weerd, & Jong (2002) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสุขภาพและปราศจากยาเสพติดของโรงเรียนในประเทศเนเธอร์แลนด์ Copeland, et al. (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการนำโครงการป้องกันยาเสพติดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในการป้องกันและควบคุมยาเสพติดของเยาวชนในประเทศเวเนซุเอลา สำหรับการศึกษาในประเทศไทย กิตติธัช แสนภูวา และมณฑา จำปาเหลือง (2557) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด ของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติด

ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี สีนวล บุญยานยาว (2559) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด ของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติด ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรีพบว่าโรงเรียนควรมีการประสานความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างจริงจัง ขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และควรมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการแก้ไขและป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน จากการวิเคราะห์งานวิจัยต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมการติดยาเสพติดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน จำนวน 3 ฉบับเป็นงานวิจัยต่างประเทศทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้ Dusenbury (2000) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการป้องกันยาเสพติดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จคือ 1) เนื้อหาของโครงการ 2) วิธีการ 3) การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ 4) วัฒนธรรมและชุมชน 5) การสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ 6) การฝึกอบรมให้แก่ผู้ดำเนินโครงการ 7) การประเมินโครงการ Kumpfer (2014) ศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมยาเสพติดและการกระทำอย่างขาดการยับยั้งชั่งใจโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า มาตรการการใช้ครอบครัวเป็นฐานไม่เพียงแต่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังสามารถควบคุมการกระทำโดยขาดการยับยั้งชั่งใจของเยาวชนด้วย ผู้ศึกษาได้แนะนำว่า ควรมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมกับโครงการดังกล่าวเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินโครงการ และเพื่อให้สามารถส่งผลกระทบต่อไปยังสังคม Vicente, Brage, Orte Socías, & Fernández (2017) ทำการวิเคราะห์ห่อภิมานเกี่ยวกับโครงการป้องกันยาเสพติดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน ในกลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเป็นผู้ปกครองที่ดี

มีผลต่อประสิทธิภาพของโครงการป้องกันยาเสพติดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ผู้เขียนบทความยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับโครงการป้องกันและควบคุมปัญหายาเสพติดโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน

4. มาตรการทางกฎหมาย จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการที่ใช้ในการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของยาเสพติด จำนวน 4 ฉบับเป็นงานวิจัยต่างประเทศ 2 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศ 2 ฉบับดังนี้ Yamatania, Feitb & Mann (2017) ทำการศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและควบคุมยาเสพติด พ.ศ. 2513 (The Drug Abuse Prevention and Control Act of 1970) ผลการศึกษาพบว่า ยังมีข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายและยังไม่เห็นความชัดเจน ในผลของการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดต่อการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการจำหน่ายและการเสพยาเสพติด Smith & Lannon (2017) ทำการศึกษากฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกัญชาในรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้ศึกษาได้สรุปว่าการออกกฎหมายควบคุมการซื้อขายและการมีครอบครองควรให้รัฐบาลของท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วยเนื่องจากเป็นรัฐบาลที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเข้าใจบริบทของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สำหรับการศึกษาภายในประเทศนั้น วัฒนพงศ์ วงศ์ใหญ่ (2563) ศึกษามาตรการทางกฎหมายกับผู้เสพยาเสพติดของไทย พบว่า ตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษยังคงกำหนดให้ผู้เสพยาเสพติดเป็น ผู้กระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา แต่มีมาตรการในการบำบัด รักษาตามหลัก ที่ว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย ในสามลักษณะ คือ การบำบัดรักษาภาคบังคับ ตามกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การบำบัดรักษาภาคสมัครใจและการบำบัดรักษาในระบบต้องโทษ ซึ่งพบว่ายังคงมีอุปสรรคปัญหาไม่สามารถบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดได้ ทำให้เกิดการทำผิดซ้ำ และผู้เสพยาเสพติดจะถูกส่งเข้าสู่การบังคับโทษทางอาญาในที่สุด นำ กรุ่ยรุ่งโรจน์ และวัชรินทร์ เจริญญหล่อ (2561) ศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายกับผู้เสพยาเสพติดของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา

เด็กและเยาวชนสูบบุหรี่จำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายในด้าน การศึกษาเล่าเรียน ก่อปัญหาเสพติดขึ้นได้ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กและ เยาวชนสูบบุหรี่ทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งการออกแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่ใช้ เป็นมาตรการในการกำกับควบคุมเด็กและเยาวชนที่ สูบบุหรี่ในปัจจุบันแต่ฉบับ ยังไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอสังเกตได้จากจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ใน วัยศึกษาเล่าเรียนมีการสูบบุหรี่กันมากขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ แก่ครอบครัวและประเทศชาติ ในอนาคต จึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการ ทางกฎหมายขึ้นมากำกับควบคุมมิให้เด็กและเยาวชนสูบบุหรี่

5. การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ จากการทบทวน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มเยาวชน จำนวน 2 ฉบับ เป็นงานวิจัยต่างประเทศ 2 ฉบับ ดังนี้ Champion, Newton, Stapinski & Teesson (2016) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโครงการป้องกันการเสพยาเอดตาซี (Ecstasy) และสารเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอื่น ๆ ผ่านทางออนไลน์ ผลการศึกษา พบว่า โครงการดังกล่าวส่งผลต่อการลดความตั้งใจ ในการเสพยาเอดตาซี (Ecstasy) และสารเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และ เพิ่มความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาดังกล่าวแก่เยาวชน Valente, et al. (2007) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการป้องกันการเสพยาเสพติดผ่านทาง สื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงสูง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ระหว่างเพื่อนช่วยลดความตั้งใจในการใช้สารเสพติด แต่จะได้ผลกับกลุ่มวัยรุ่นที่มีเพื่อนที่ไม่ได้เสพสารเสพติดเท่านั้น แต่กลุ่มวัยรุ่น ที่มีเพื่อนติดยาเสพติดมีแนวโน้มจะเสพสารเสพติดเพิ่มขึ้น

การสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

จากการทบทวนงานวิจัยต่างประเทศ และในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในช่วงปี ค.ศ. 2010-2020 จำนวน 22 ฉบับ พบว่านักวิจัยต่างชาติและนักวิจัยในประเทศ ได้ให้ความสนใจกับ “การใช้ชุมชนเป็นฐาน” เป็นจำนวน 7 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 31.8 ทั้งนี้ เพราะชุมชนหมายถึงพื้นที่ และกลุ่มคนที่ล้อมรอบที่อยู่อาศัยของเยาวชน เป็นสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนต้องสัมผัสในชีวิตประจำวัน ดังนั้นประสบการณ์ที่เยาวชนได้รับจากชุมชนจึงส่งผลกระทบต่อทัศนคติของเยาวชนต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงทัศนคติต่อยาเสพติดด้วย การที่ชุมชนร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติด และปลูกฝังภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่เยาวชนจะทำให้เยาวชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติดและปฏิเสธการเสพยาเสพติด นอกจากนี้ปัญหาการแพร่กระจายของยาเสพติด ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ไขได้โดยปัจเจกบุคคล แต่ต้องอาศัยการร่วมมือร่วมใจ ระดมความคิดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่เยาวชนในชุมชน และพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุมชนเป็นฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนทั้ง 7 ฉบับข้างต้นพบว่าเป็นการศึกษาในต่างประเทศจำนวน 5 ฉบับ และงานวิจัยในประเทศไทยเพียง 2 ฉบับซึ่งเป็นจำนวนน้อยดังนั้นนักวิจัยไทยจึงสามารถศึกษาประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมในมิติหรือรายละเอียดที่แตกต่างออกไปได้

การป้องกันและควบคุมยาเสพติดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีนักวิจัยต่างประเทศ และในประเทศไทยให้ความสนใจทำการศึกษามากรองลงมาจำนวน 6 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 27.2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นอกเหนือจากครอบครัวแล้ว โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ให้ความรู้และพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นพลเมืองดีของสังคม ยิ่งไปกว่านั้นเยาวชนยังใช้เวลาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเยาวชน

เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน และรู้จักการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่ควรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ทั้ง 6 ฉบับข้างต้นพบว่า เป็นงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 4 ฉบับ และงานวิจัย ภายในประเทศเพียง 2 ฉบับ ดังนั้นนักวิจัยไทยจึงสามารถทำการศึกษา ประเด็นดังกล่าว เพื่อเป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด ในกลุ่มเยาวชนของประเทศไทย

มาตรการทางกฎหมายเป็นมาตรการที่มีนักวิจัยให้ความสนใจ ทำการศึกษารองลงมาจากมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจาย ของยาเสพติดโดยใช้ชุมชน และ โรงเรียนเป็นฐานจำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 18 ทั้งนี้ผลการวิจัยส่วนใหญ่ยังได้แสดงว่า การใช้มาตรการ ทางกฎหมายในการปราบปรามการซื้อขายยาเสพติดไม่ใช่มาตรการที่สามารถ แก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย มีอยู่จำนวนน้อยทั้งนี้อาจเนื่องจากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ในประเทศไทยไม่มีการปรับปรุงมาเป็นระยะเวลาอันแล้ว (พ.ศ.2545) ทำให้เป็นการยากที่จะหาประเด็นใหม่ ๆ เพื่อนำมาศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมยาเสพติดในเยาวชน โดยใช้ “ครอบครัวเป็นฐาน” ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010-2020 พบว่ามีจำนวน 3 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 13.63 ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ครอบครัว เป็นฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชน พบว่า ถึงแม้ว่า “ครอบครัว” สถาบันที่ใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุด และมีบทบาทที่สำคัญ ในการให้กำเนิด และอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ และเป็นพลเมืองดีของสังคม แต่ในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาการป้องกัน

และควบคุมยาเสพติดในเยาวชน โดยใช้ “ครอบครัวเป็นฐาน” ดังกล่าว ดังนั้นจึงถือว่าการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน เป็นช่องว่างทางองค์ความรู้ ที่นักวิจัยในประเทศไทยสามารถนำไปทำการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย

ส่วนการศึกษาที่เกี่ยวกับ “การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์” ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดพบว่ามีจำนวน 2 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 9 ของจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สืบค้นได้ ซึ่งงานวิจัยทั้ง 2 ดังกล่าวเป็นงานวิจัยต่างประเทศทั้งสิ้น โดยยังไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบริบทของประเทศไทย ผลการสังเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้จึงสรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องว่างขององค์ความรู้ ที่นักวิจัยในประเทศไทยสามารถศึกษา เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ขึ้นในอนาคต

สรุป

ปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญของโลก รวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปัญหานั้นเกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของทุกประเทศ ดังนั้นจึงมีนักวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสนใจและทำการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการติดยาเสพติดและวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน บทความนี้เป็นการศึกษาสถานะองค์ความรู้ (State of art) ของปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดและมาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน เพื่อชี้ให้เห็นถึงช่องว่างองค์ความรู้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ และผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาเพื่อเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสำรวจสถานะองค์ความรู้ (State of art) โดยการทบทวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และ วารสารวิชาการในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2563 จำนวน 47 ฉบับ โดยเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนจำนวน 25 ฉบับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนจำนวน 22 ฉบับ ได้แสดงว่า ช่องว่างขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้แก่ 1) ปัจจัยครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร “ความรุนแรงภายในครอบครัว” “การถูกละเมิดทางเพศ” “การยอมรับของผู้ปกครอง” “การสนับสนุนจากผู้ปกครอง” 2) ปัจจัยทางจิตวิทยา ประกอบด้วยตัวแปร “ความฉลาดทางอารมณ์” “การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม” “การมีวินัยในตนเอง” “การรู้จักตนเอง” และ “การรู้สึกดีน้อยกว่าผู้อื่น” 3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปร “อัตราการจ้างงาน” “อัตราเงินเฟ้อ” “ผลผลิตมวลรวม” “รายได้ประชาชาติ” 4) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยตัวแปร “ระดับความเข้มแข็งของชุมชน” “สภาพเศรษฐกิจของชุมชน” “ทัศนคติต่อยาเสพติดของคนในชุมชน” 5) ปัจจัยสื่ออินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยประเด็น “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติด” “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภทต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน” และ “การศึกษารูปแบบการสื่อสารในการซื้อขายยาเสพติดผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์” สำหรับช่องว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ 1) การใช้ครอบครัวเป็นฐาน และ 2) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งไปกว่านั้นนักวิจัยในประเทศอาจศึกษาในประเด็นของการใช้ชุมชนเป็นฐาน และ โรงเรียนเป็นฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนเพื่อเป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การสำรวจสถานะองค์ความรู้นี้ได้นำไปสู่การค้นพบ ช่องว่างในองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสาเหตุและ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ซึ่งนักวิจัยสามารถนำไปประเด็นที่ยังไม่มีผู้ทำการศึกษา หรือมีผู้ทำศึกษาน้อย มาทำการศึกษาเพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ให้มีความสมบูรณ์ขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กิตติธัช แส่นภูวา และมณฑา จำปาเหลือง. (2557, กันยายน - ธันวาคม). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการต้านยาเสพติดในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี, *Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 7(3), 90-104
- กัญญา ภูระหงษ์. (2561, พฤษภาคม - สิงหาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพติดของผู้ติดยาเสพติดในเขตจังหวัดปทุมธานี. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 32(2), 23-40
- ณิชากร ปุระณะปัญญา. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต].
- นนทรี สัจจาธรรม. (2556). รายงานผลการวิจัยเรื่องทัศนคติและความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- นำ กรุยรุ่งโรจน์ และวัชรินทร์ เหมยญหล่อ. (2561, มกราคม - มิถุนายน). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่. *วารสารบัณฑิตศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 16(1), 248-254.
- นุชสา อินทจักร และสมเดช พิณจสุนทร. (2560). มูลเหตุจูงใจในการใช้ยาเสพติดของผู้ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศูนย์ราชภัฏอุดรธานี ในนเรศวรวิจัยครั้งที่ 13 วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม วันที่ 20-21 กรกฎาคม 2560 ณ อาคารเอกาทศรถ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก.

- บุรณัตร์ จันทรแดง เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัณญา เคนาภูมิ. (2562, กันยายน - ธันวาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. 14(3), 424-432.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562. (2562,18 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 (ตอนที่ 19 ก), หน้า 1-16.
- รุ่งทิพา ใจจา. (2560, มกราคม - เมษายน). การพัฒนาศักยภาพแกนนำในการให้คำปรึกษาปัญหาเสพติดเบื้องต้นในชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 10(1), 9-25.
- วราภรณ์ มั่งคั่ง จินตนา วัชรสินธุ์ และวรรณิ เตียววิศเรศ. (2559, กรกฎาคม - ธันวาคม). ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชาย. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 11(2), 53-63.
- วัฒนพงศ์ วงศ์ใหญ่. (2563, มกราคม - มิถุนายน). มาตรการทางกฎหมายกับผู้เสพยาเสพติดของไทย. *วารสารนิติรัฐกิจและสังคมศาสตร์*. 4(1), 93-108.
- วิโรจน์ แยมปราศรัย. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติด: กรณี ศึกษาที่ณสถานหญิง จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ศิริลักษณ์ ปัญญา และเสาวลักษณ์ ทางแจ้ง. (2563, เมษายน - มิถุนายน). การกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยยุค 4.0. *พยาบาลสาร*. 47(2), 514-525.
- สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี. (2562). *จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยนอกยาเสพติด ปีงบประมาณ 2558-2562*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://www.pmnidat.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=3013&Itemid=53

- สัญญา ชันธนนิม. (2553). มุลเหตุจูงใจในการเสพยาบ้าของผู้เสพยาบ้า: กรณี พ.ร.บ. ฟีนฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เรือนจำจังหวัดอยุธยา. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สินวล บุญยานยาว. (2559). การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. หน้า 339-345 ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมาอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- สุนทร ปัญญาพงษ์ อัญชลี ชัยศรี และเกศสุดา โภคานิตย์. (2563, มกราคม-มิถุนายน). ศักยภาพชุมชนในการจัดการปัญหายาเสพติดจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*. 5(1), 63-73.
- Ahmed, Z. & Hossain, M. I. (2015, January - June). Unattended Child 's Vulnerability to Drug Addiction: A Study on Agargaon and Adabor Slum Area of Dhaka City. *ASA University Review*, 9(1), 119-135.
- Catalano, R., et al. (2011). The Health Effects of Economic Decline. *The Annual Review of Public Health*, 32, 431-450.
- Caukins, J. P., Pacula, R. L., Paddock S., & Chiesa J. (2004, March). What we can and cannot expect from school-based drug prevention. *Drug and alcohol*, 23(1),79-87. doi: 10.1080/09595230410001645574.
- Champion, K. E., & Newton, N. C., Stapinski, L. A. & Teesson, M. (2016, August). Effectiveness of a Universal Internet-Based Prevention Program for Ecstasy and New Psychoactive Substances: a Cluster Randomized Controlled Trial. *Addiction*, 111(8), 1396-1405.

- Clough, A.R. & Jones, P.T. (2004, March). Policy Approaches to Support Local Community Control over the Supply and Distribution of Kava in the Northern Territory (Australia). *Drug and Alcohol Review*, 23(1), 117 – 126.
- Copeland, A.L., et al. (2010, April). A School-based Alcohol, Tobacco, and Drug Prevention Program for Children: The Wise Mind Study. *Cognitive Therapy and Research*, 34, 522–532.
- Costello, C.R. & Ramo, D.E. (2017, June). Social Media and Substance Use: What Should We be Recommending to Teens and Their Parents?. *Journal of Adolescent Health*, 60(6), 629-630.
- Cuijpers,P., Jonkers,R., Weerdt,I.D. & Jong, A.D. (2002, January). The Effects of Drug Abuse Prevention at School: the ‘Healthy School and Drugs’ Project. *Addiction*, 97(1), 67-73.
- Dusenbury, L. (2000, June). Family-based Drug Abuse Prevention Programs: a Review. *The Journal of Primary Prevention*, 20(4), 337-352.
- Enoch, M. (2011, March). The Role of Early Life Stress as a Predictor for Alcohol and Drug Dependence. *Psychopharmacology*, 214(1),17-31.
- Fang, L., Barnes-Ceeney, K., & Schinke, S. (2011, November). Substance Use Behavior among Early-Adolescent Asian American Girls: The Impact of Psychological and Family Factors. *Women & Health*, 51(7), 623–642.

- Gripenberg, J., Wallin, E., & Andréasson, S. (2007). Effects of a Community-Based Drug Use Prevention Program Targeting Licensed Premises. *Substance Use & Misuse*, 42(12-13), 1883–1898.
- Ismail, A., Affandy, H.B., Basir, S.N. & Ahmad, N. (2014) *The Internet: One of the Factors Influencing Substance Abuse in Conference: 2nd IMT-GT Regional Convention On Drug Substance & Alcohol Abuse among Tertiary Institutions 2014* at: Alor Star.
- Kumpfer, K. L. (2014, March). Family-Based Interventions for the Prevention of Substance Abuse and Other Impulse Control Disorders in Girls. *ISRN Addiction*, 308789,1-23.
- Marsiglia, F.F., Stephanie, L. A., Robbins, D. & Nagoshi, J. (2019, March). The Initial Assessment of a Community-Based Intervention with Mexican-Heritage Parents in Boosting the Effects of a Substance Use Prevention Intervention with Youth. *Journal of Community Psychology*, 47(2), 195–209.
- Nagelhout, G. E., et al. (2017, June). How Economic Recessions and Unemployment Affect Illegal Drug Use: A Systematic Realist Literature Review. *The International Journal on Drug Policy*, 44, 69–83.
- Nomura, Y., Hurd, Y. L., & Pilowsky, D. J. (2012, October). Life-Time Risk for Substance Use among Offspring of Abusive Family Environment from the Community. *Substance use & misuse*, 47(12), 1281–1292.
- Patterson, F., et al. (2010, January). Working Memory Deficits Predict Short-Term Smoking Resumption Following Brief Abstinence. *Drug and Alcohol Depend*, 106(1), 61–64.

- Ruisoto, P. & Contador, I. (2019, April). The Role of Stress in Drug Addiction: An Integrative Review. *Physiology and Behavior*, 202, 62–68
- Schäfer, G. (2011, June). Family Functioning in Families with Alcohol and Other Drug Addiction. *Social Policy Journal of New Zealand*, 37, 1-17.
- Sharma, M. (2004, October). Organizing Community Action for Prevention and Control of Alcohol and Drug Abuse. *Journal of Alcohol and Drug Education*, 48(2), 1–4.
- Sharma,R. (2016, August). Role of Family Relationship in Child Rearing of Drug Addiction Afflicted vs Normal Families. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 7(8), 807-809.
- Scherbaum, N., & Specka, M. (2008, June). Factors Influencing the Course of Opiate Addiction. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 17(1), 39–44.
- Smith,P.D. & Lannon,A.P. (2017, November). Local Regulation of Medical Marijuana in Florida. *The Florida Bar Journal*, 91(9), 59.
- Tylera,K.A.,et al. (2018, April). The Role of Protective Behavioral Strategies, Social Environment, and Housing Type on Heavy Drinking among College Students. *Substance Use & Misuse*, 53(5), 724–733.
- UNODC. (2019). *Annual Report 2019*. Uzbekistan: UNODC.
- Valente, T. W., et al. (2007, November). Peer Acceleration: Effects of a Social Network Tailored Substance Abuse Prevention Program among High-Risk Adolescents. *Addiction*, 102(11), 1804–1815.

- Vicente, M.V.D., Brage, L.B., Socías, M.C.O. & Fernández, J.A.A. (2017, August). Meta-Analysis of Family-Based Selective Prevention Programs for Drug Consumption in Adolescence. *Psicothema*, 29(3), 299-305.
- Voisin, D. R., Kim, D. H., Bassett, S. M., & Marotta, P. L. (2020, February). Pathways Linking Family Stress to Youth Delinquency and Substance Use: Exploring the Mediating Roles of Self-Efficacy and Future Orientation. *Journal of Health Psychology*, 25(2), 139–151.
- Wu, Z., Detels, R., Zhang, J., Li, V., & Li, J. (2002, December). Community-Based Trial to Prevent Drug Use among Youths in Yunnan, China. *American Journal of Public Health*, 92(12), 1952-1957.
- Yamatania, H., Feitb, M., & Mann, A. (2017, March). The Drug Abuse Prevention and Control Act of 1970: Retrospective Assessments of Disparate Treatment and Consequential Impact. *Social Work in Public Health*, 32(4), 290–300.
- Zimic, J.I. & Jukic, V. (2012, April - June). Familial Risk Factors Favoring Drug Addiction Onset. *Journal of Psychoactive Drugs*, 44(2), 173-185.